

ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΜΟΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΦΑΣΙΣΜΟΥ: ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΣΑΝ ΤΡΑΓΩΔΙΑ, ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΑΝ ΦΑΡΣΑ

ΑΝ ο στόχος της δημοκρατικής πτέρυγας του αντιφασισμού τα τελευταία χρόνια ήταν να ταρακουνήσει και να συνεφέρει την «παρεκκλίνουσα» αστική τάξη που είχε αρχίσει να φλερτάρει με τους φασίστες, τότε οι κινήσεις τους αποδείχτηκαν σχεδόν απόλυτα επιτυχείς. Αν ο στόχος μιας άλλης, πιο μαχητικής, μερίδας του αντιφασιστικού κινήματος ήταν να δημιουργήσει μια αντιχρυσαιγίτικη πολιτική υποκοουλτούρα, τότε κι αυτών οι κινήσεις είναι σχεδόν απόλυτα επιτυχείς. Από την ταξική σκοπιά που βλέπουμε όμως εμείς τα πράγματα, πεποίθησέ μας είναι ότι η αντιφασιστική ιδεολογία και πρακτική δεν κατάφερε –και δεν θα μπορούσε άλλωστε– να ενδυναμώσει το κίνημα ενάντια στην πολιτική της απαξίωσης. Στόχος αυτής της ενότητας είναι να δείξει γιατί.

Ο αντιφασισμός ήταν μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο η κυρίαρχη πολιτική ιδεολογία στην Ευρώπη (δυτική και ανατολική). Ήταν ένα από τα βασικά οικοδομικά υλικά με τα οποία χτίστηκαν τόσο οι «φιλελεύθερες δημοκρατίες» των δυτικών καπιταλιστικών καθεστώτων συσσώρευσης όσο και ο «υπαρκτός σοσιαλισμός» των ανατολικών κρατικοκαπιταλιστικών καθεστώτων συσσώρευσης. Για τη δεξιά (που τώρα εμφανιζόταν ως «κεντρώα») και τη σοσιαλδημοκρατία, ήταν το πλυντήριο ξεπλύματος του αμαρτωλού παρελθόντος τους, της συμβολής τους στην προπολεμική άνοδο του φασισμού και του αντισημιτισμού. Για τη σταλινική αριστερά, ο αντιφασισμός και ο αγώνας των παρτιζάνων εναντίον των φασιστικών καθεστώτων της πολεμικής περιόδου 1939-1945 ήταν το εισιτήριο της πολιτικής επανανομιμοποίησής της και της ανόδου της στην εξουσία σε μια σειρά χωρών της Ανατολικής Ευρώπης. Γράφει ο ιστορικός Τόνυ Τζαντ, αναφερόμενος στα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια:

Για να κρατήσουν τους «προοδευτικούς» διανοούμενους υπό τον έλεγχό τους, τα κομμουνιστικά κόμματα χρησιμοποίησαν τον ηθικό μοχλό του «αντιφασισμού». Αυτή η τακτική είχε τη γοητεία της οικειότητας. Για πολλούς ευρω-

παίους, η πρώτη εμπειρία τους από πολιτικές κινητοποιήσεις συνδεόταν με τα αντιφασιστικά λαϊκά μέτωπα της δεκαετίας του 1930. Οι περισσότεροι άνθρωποι θυμούνταν το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο ως νίκη κατά του φασισμού... Στον πυρήνα της αντιφασιστικής ρητορικής έτσι όπως τη χρησιμοποίησε η επίσημη αριστερά βρισκόταν μια απλή διπολική αντίληψη για την πολιτική τοποθέτηση: είμαστε αυτό που δεν είναι οι άλλοι. Οι άλλοι (οι φασίστες, οι ναζιστές, οι φρανκιστές, οι εθνικιστές) είναι η δεξιά, εμείς είμαστε η αριστερά. Οι άλλοι είναι αντιδραστικοί, εμείς είμαστε προοδευτικοί. Οι άλλοι είναι υπέρ του πολέμου, εμείς είμαστε υπέρ της ειρήνης. Οι άλλοι είναι οι δυνάμεις του Κακού, εμείς είμαστε με την πλευρά του Καλού. Όπως έλεγε ο Κλάους Μαν το 1935 στο Παρίσι: ό,τι είναι φασισμός, εμείς δεν είμαστε, και είμαστε εναντίον του... Ο φιλοκομμουνισμός ή τουλάχιστον ο αντι-αντικομμουνισμός ήταν η λογική ουσία του αντιφασισμού.¹

Στις επόμενες σελίδες θα έρθουμε πολλές φορές αντιμέτωποι με αιχμάλωτες λέξεις. Μια απ' αυτές είναι ο «κομμουνισμός». Στο ανωτέρω παράθεμα, «κομμουνισμός» σημαίνει λενινισμός, σταλινισμός και λαϊκή δημοκρατία. Τέλος πάντων, από τότε κύλησε πολύ νερό στο αυλάκι, πολλά πράγματα άλλαξαν στο πέρασμα του χρόνου. Με την κατάρρευση των ανατολικών κρατικοκαπιταλιστικών καθεστώτων και την ενοποίηση του καπιταλιστικού κόσμου, το ιδεολογικό τοπίο έγινε πιο περίπλοκο. Οι απλοϊκές μανιχαϊστικές γραμμές που χωρίζουν τους Καλούς από τους Κακούς ξανατραβήχτηκαν. Εδραιώθηκε **επίσημα** σ' όλη την Ευρώπη η «θεωρία των δύο άκρων» (φασισμός και κομμουνισμός), ενώ σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες οι ντόπιοι φασίστες επανανομιμοποιήθηκαν ως πατρι-

1. Tony Judt, *Η Ευρώπη μετά τον πόλεμο*, τ. 1, εκδ. Αλεξάνδρεια/Καθημερινή, 2013, σελ. 327.

ώτες που πολέμησαν εναντίον του μπαμπούλα του «κόκκινου ολοκληρωτισμού». Το 2000 στη Λετονία, για πρώτη φορά στα μεταπολεμικά χρονικά, ένας πρώην σοβιετικός παρτιζάνος καταδικάστηκε για εγκλήματα πολέμου. Ένα ταμπού πενήντα χρόνων έσπασε, αφού ποτέ πριν στον κόσμο κάποιος παρτιζάνος ή στρατιώτης που είχε πολεμήσει εναντίον των ναζί, ακόμα κι αν είχε διαπράξει εγκλήματα πολέμου, δεν είχε δικαστεί και φυλακιστεί γι' αυτό το λόγο. Το ενδιαφέρον μάλιστα είναι ότι αυτό έγινε σε μια χώρα που μέσα στη δεκαετία του 1990 αποκατέστησε ιστορικά τα δυο ντόπια χιτλερικά τάγματα που έδρασαν την περίοδο 1943-1944 ως «αγωνιστές της ελευθερίας» εναντίον των σοβιετικών, οι οποίοι προσπαθούσαν κατά τη διάρκεια του πολέμου να ανακατακτήσουν τη χώρα.² Μια τέτοια ακραία ανατροπή έγινε δυνατή από τη στιγμή που, μετά την πτώση του τείχους, το μισό αντιφασιστικό στρατόπεδο του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου απονομιμοποιήθηκε. Με αλλεπάλληλες αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου την περασμένη δεκαετία, ο Κόκκινος Στρατός κατατάσσεται πλέον οριστικά στις αντιδημοκρατικές δυνάμεις. Στις 23 Σεπτεμβρίου 2008, 409 μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υπέγραψαν μια Διακήρυξη που θεσπίζει την εορτή της 23ης Αυγούστου ως ημέρα μνήμης των θυμάτων του «ολοκληρωτισμού», δηλαδή του σταλινισμού και του ναζισμού. Αξίζει να την παραθέσουμε ολόκληρη:

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

έχοντας υπόψη τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το απαράγραφο των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας και των εγκλημάτων πολέμου,

έχοντας υπόψη τα ακόλουθα άρθρα της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών: Άρθρο 1: την υποχρέωση σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου, Άρθρο 2: το δικαίωμα στη ζωή, Άρθρο 3: την απαγόρευση των βασανιστηρίων και Άρθρο 4: την απαγόρευση της δουλείας και της καταναγκαστικής εργασίας,

έχοντας υπόψη το ψήφισμα 1481 (2006) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την καταδίκη των εγκλημάτων των κομμουνιστικών καθεστώτων,

έχοντας υπόψη το άρθρο 116 του Κανονισμού του,

Α. εκτιμώντας ότι το Σύμφωνο Molotov-Ribbentrop της 23ης Αυγούστου 1939 μεταξύ της Σοβιετικής Ένωσης και της Γερμανίας χώρισε την Ευρώπη σε δύο σφαίρες επιρροής με μυστικά πρόσθετα πρωτόκολλα,

A NATIONAL DAY OF REMEMBRANCE FOR THE VICTIMS OF SOVIET COMMUNISM AND NAZI TYRANNY IN EUROPE

Αυτό είναι το σύμβολο για την Ημέρα της Διεθνούς Μαύρης Κορδέλας, εις μνήμην των θυμάτων του σταλινισμού και του ναζισμού, αλλά όχι βέβαια αυτών της Δημοκρατίας. Καθόλου τυχαία, η μέρα αυτή είναι η 23η Αυγούστου, η μέρα που υπογράφηκε το σύμφωνο Ρίμπεντροφ-Μολότοφ το 1939.

Β. εκτιμώντας ότι οι μαζικές εκτοπίσεις, οι δολοφονίες και οι υποδουλώσεις που διαπράχθηκαν στο πλαίσιο των επιθέσεων του σταλινισμού και του ναζισμού εμπίπτουν στην κατηγορία των εγκλημάτων πολέμου και των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας,

Γ. εκτιμώντας ότι, βάσει του διεθνούς δικαίου, οι νόμιμες παραγραφές δεν ισχύουν για τα εγκλήματα πολέμου και τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας,

Δ. εκτιμώντας ότι η επιρροή και η σημασία του σοβιετικού καθεστώτος και της σοβιετικής κατοχής για τους πολίτες των μετακομμουνιστικών κρατών παραμένουν ελάχιστα γνωστά στην Ευρώπη,

Ε. εκτιμώντας ότι το άρθρο 3 της απόφασης αριθ. 1904/2006/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, για τη θέσπιση του προγράμματος «Ευρώπη για τους Πολίτες» για την περίοδο 2007-2013 με σκοπό την προώθηση της ενεργού συμμετοχής του ευρωπαίου πολίτη στα κοινά, καθιέρωσε τη δράση «Ενεργός Ευρωπαϊκή Μνήμη», που στοχεύει να εμποδίσει οποιαδήποτε επανάληψη των εγκλημάτων του ναζισμού και του σταλινισμού,

1. Προτείνει να ανακηρυχθεί η 23η Αυγούστου Ευρωπαϊκή Ημέρα Μνήμης για τα Θύματα του Σταλινισμού και του Ναζισμού, με σκοπό τη διατήρηση της μνήμης των θυμάτων των μαζικών εκτοπίσεων και εξοντώσεων, και ταυτόχρονα, την εδραίωση της δημοκρατίας καθώς και την ενίσχυση της ειρήνης και της σταθερότητας στην ήπειρό μας
2. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει την παρούσα δήλωση, συνοδευόμενη από τα ονόματα των υπογραφόντων, στα κοινοβούλια των κρατών μελών.³

2. Βλ. <http://www.theguardian.com/theguardian/2000/mar/13/features11.g23>

3. http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?reference=P6_TA%282008%290439&language=EL

Ο Δένδιας *antifa*; Γιατί όχι;

Αυτή η καθόλου αθώα μετατόπιση του κέντρου βάρους της επίσημης ευρωπαϊκής αντιφασιστικής ιδεολογίας, που είναι πιθανόν να συνοδευτεί από διάφορα απαγορευτικά νομοθετήματα στο μέλλον, είναι μια δια-κρατική επικύρωση της «θεωρίας των δύο άκρων». Συνοδεύεται από τη συγκρότηση μιας νέας συμμαχίας «κεντρώων δυνάμεων» διαχείρισης της κρίσης αναπαραγωγής, που τα χαρακτηριστικά της έχουμε παρουσιάσει στις προηγούμενες ενότητες. Συστατικό στοιχείο αυτής της συμμαχίας είναι ένας νεοφιλελεύθερος εθνικισμός που θέλει να διαχωριστεί *ταυτόχρονα* και από τον «ακροδεξιό εθνικιστικό εξτρεμισμό» και από την «αντικαπιταλιστική ουτοπία» του «κόκκινου εξτρεμισμού». Τα φαντάσματα των Γκουλάγκ και του Άουσβιτς ανακαλούνται διαρκώς στη μνήμη για να μετατοπίσουν τη δημόσια αντιπαράθεση από τα μέτρα λιτότητας εναντίον όσων ακόμα τελούν υπό εκμετάλλευση ή ακόμα και για να αποκρυφτούν τα στρατόπεδα συγκέντρωσης μεταναστών, συστατικό στοιχείο της διαχείρισης του πλεονάζοντος πληθυσμού. Η θεωρία ότι κάθε άλλη εναλλακτική πολιτική διαχείριση πέρα από τη νεοφιλελεύθερη (πόσο μάλλον το ξεπέραςμα *κάθε* εναλλακτικής καπιταλιστικής πολιτικής διαχείρισης, δηλαδή η κομμουνιστικοποίηση) δεν μπορεί παρά αναπόφευκτα να οδηγήσει στα Γκουλάγκ και τα Άουσβιτς γίνεται, δια της διαρκούς επανάληψής της από τα ΜΜΕ, καθημερινή τρομοκρατική νόρμα. Οι συλλήψεις ηγετικών στελεχών και μελών της χ.α. και η έκθεση των εξτρεμιστικών τους εγκλημάτων σε κοινή θέα τροφοδοτούν και εμποδώνουν αυτή τη θεωρία στη συνείδηση αυτών που έχουν προ πολλού γίνει θεατές της ίδιας τους της ζωής – κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο που το κάνουν οι συλλήψεις των αναρχικών και η έκθεση εγκλημάτων τύπου Marfin ή «εγκλημάτων» τύπου ληστειών τραπεζών. Ο νέος **καθεστωτικός αντιφασισμός** είναι, στον ίδιο βαθμό με την επιβολή του «νόμου και της τάξης», συνθετικό στοιχείο αυτής της στρατηγικής διαχείρισης της κρίσης.

Δεν είναι όμως αυτή η μόνη μορφή αντιφασισμού. Ο παλιός **αντικαθεστωτικός αντιφασισμός** των Λαϊκών Μετώπων του 1935 έχει δημιουργήσει τη δική του «επανα-

στατική» αντιφασιστική παράδοση. Επαναστατική εντός εισαγωγικών γιατί θεωρούμε ότι ο αντικαθεστωτικός αντιφασισμός δημιούργησε ένα νέο υπόδειγμα πολιτικής δράσης, το οποίο υποκατέστησε το παλιό επαναστατικό υπόδειγμα της ταξικής πάλης, του αγώνα τάξης εναντίον τάξης – άσχετα με το αν αυτό το τελευταίο υπόδειγμα εννοείτο ως μια σταδιακή (κλασική σοσιαλδημοκρατία) ή δια ρήξεων (λενινισμός, αναρχοκομμουνισμός, συμβουλιακός κομμουνισμός) μετάβαση προς το σοσιαλισμό. Αυτό με το οποίο υποκατέστησε ο αντικαθεστωτικός αντιφασισμός το παλιό υπόδειγμα είναι η επιλεκτική επίθεση σε μια υποτιθέμενα τερατώδη και, από κατασταλτική ή βιοπολιτική σκοπιά, επαναλαμβανόμενη, αν και απολύτως μοναδική στην τερατωδία της, πολιτική μορφή του κεφαλαίου. Το νέο πολιτικό υπόδειγμα ξεκίνησε μεγалоστομα ως «μάχη ενάντια στο τελευταίο στάδιο του καπιταλισμού» (βλ. παρακάτω τις περιπέτειες των ορισμών της Τρίτης Διεθνούς για το φασισμό) και γρήγορα αποκαλύφθηκε ως αυτό που πράγματι ήταν: κομμάτι της εξωτερικής πολιτικής της ΕΣΣΔ. Μετά τη νίκη του δημοκρατικού και λαϊκοδημοκρατικού αντιφασισμού στον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και την αναβάθμιση του Κομμουνιστικού Κόμματος Γερμανίας (KPD) από σέκτα σε κράτος στην Ανατολική Γερμανία, ο αντικαθεστωτικός αντιφασισμός μετεξελίχθηκε σε κρατικό αντιφασισμό, δηλ. στο βασικό ιδεολογικό πυλώνα του κρατικού καπιταλισμού στην ανατολή και της μικτής οικονομίας στη δύση. Για να επανεμφανιστεί, τέλος, μετά το '68, ξανά ως «επαναστατικό» υπόδειγμα· αυτή τη φορά ως συγκολλητική ιδεολογία επιμέρους μαχών ενάντια στη «μικροφυσική της εξουσίας» (αντιρατσισμός, αντισεξισμός κλπ). Η καπιταλιστική βιοπολιτική διαχείριση της μεταπολεμικής περιόδου βαφτίστηκε απ' αυτό το νέο αντιφασιστικό ρεύμα «φασισμός» και «δήθεν δημοκρατία». Έτσι ο όρος «φασισμός» κατέληξε να σημαίνει ότι τραβούσε η όρεξη του κάθε αντιεξουσιαστή ή μεταμοντέρνου αριστερού. Σε κάθε παραλλαγή του σύγχρονου αντικαθεστωτικού αντιφασισμού, ο άλλος όρος που κυριαρχεί στις σχετικές αναλύσεις, και υποτίθεται ότι εξηγεί τα πάντα, είναι το δίδυμο αδελφάκι του «φασισμού», ο «ολοκληρωτισμός».

Η κατηγοριοποίηση των διαφόρων τάσεων του σύγχρονου αντικαθεστωτικού αντιφασισμού δεν είναι εύκολη υπόθεση. Εντελώς χοντρικά θα πούμε ότι χωρίζεται στην αριστερή και στην αναρχική/αντιεξουσιαστική/αυτόνομη τάση, παρότι υπάρχουν πολλές αλληλοεπικαλύψεις στις προσεγγίσεις των δύο τάσεων.

Ο αντιφασισμός της αριστεράς –που μόνο σε ορισμένες ακαδημαϊκές του εκδοχές έχει προσφέρει κάποιες ενδιαφέρουσες αναλύσεις του φασιστικού φαινομένου– δεν έχει κανένα λόγο να μη βροντοφωνάζει ότι επιδίωξή του είναι η ενίσχυση του δημοκρατικού κράτους. Για την αριστερά, στη

σταλινική ή σοσιαλδημοκρατική της εκδοχή, η τακτική του αντιφασισμού και της τερατοποίησης της χ.α. εξυπηρετεί κατά βάση τον εκλογικό και πολιτικό ανταγωνισμό της με τη Ν.Δ. και τα θυγατρικά της κόμματα.

Λιγότερο σαφή είναι τα πράγματα με τον αναρχικό/αντιεξουσιαστικό/αυτόνομο χώρο, ιδιαίτερα μάλιστα με αυτά του τα τμήματα που πρωτίστως αναγνωρίζουν τον εαυτό τους ως αντιφασιστικούς σχηματισμούς με επιρροές από Δ. Ευρώπη και κυρίως το Antifa κίνημα των γερμανών Autonomen. Δηλωμένοι δημοκράτες και α/α/α χώρος συγκλίνουν πάντως στην εκτίμηση ότι έχουμε εισέλθει –ξανά– σε μια εποχή «ολοκληρωτισμού» (αν και για ορισμένους είναι αμφίβολο αν βγήκαμε ποτέ απ’ αυτήν).

Βασικά χαρακτηριστικά της σύγχρονης «ολοκληρωτικής»/«φασιστικής» ατζέντας της εξουσίας –όπως κι αν εννοεί την «εξουσία» ο κάθε αντιφασίστας κι όπως αυτά προκύπτουν από μια προσεκτική ανάγνωση των γραφών του μοντέρνου αντικαθεστωτικού αντιφασισμού, είτε πρόκειται για τάσεις που είναι ενσωματωμένες στο Σύριζα και την Ανταρσία είτε πρόκειται για τάσεις του α/α/α χώρου– υποτίθεται ότι είναι (ο κατάλογος είναι απλά ενδεικτικός):

- η στρατιωτικοποίηση της εργασίας, δηλ. «η υποτίμηση της εργατικής τάξης μέχρι το σημείο της μαζικής εξόντωσης» (! – autonome-antifa) ή «ο άγριος νεοφιλελευθερισμός με νόμο και τάξη που επιστρατεύει την υποτιμημένη εργασία αλλά και τη (μισο) δουλειά» (από αφίσα εννέα αντιεξουσιαστικών συλλογικοτήτων από τα δυτικά και τον πειραιά)

- η «συγκεντροποίηση και παραγωγή μίας συστημικής φωνής χωρίς πολλές διαφορετικές ή αποκλίνουσες ‘προφορές’ στα μμε, κατάργηση του ρόλου των συνδικάτων και των ‘κοινωνικών φορέων’ ως διαμεσολαβητικών μηχανισμών παραγωγής κοινωνικών συναινέσεων, ‘ταύτιση’ της αστυνομίας και της δικαιοσύνης σε έναν κοινό σε αντίληψη αστυνομοδικαστικό μηχανισμό... μια ‘ένιαία αφήγηση’ [!] που επιβάλλεται από τη ‘διακινδύνευση της εποχής’ [sic]» (από το πρώτο τεύχος της basse classe, έκδοσης των αναρχικών από τις δυτικές συνοικίες της Αθήνας και του Πειραιά)

- η συγκρότηση ενός παντοδύναμου κράτους που άλλοτε αποκαλείται κράτος-μαφία, άλλοτε Λεβιάθαν

- η «βίαιη εισαγωγή μας στην καρδιά του νέου σταδίου του ολοκληρωτικού καπιταλισμού με σφοδρό κύμα αναδιαρθρώσεων σ’ όλους τους τομείς, μεγαλύτερο και καθολικότερο από κάθε άλλη ιστορική περίοδο» (από την πολιτική απόφαση του 3^{ου} συνεδρίου του NAP – η ξαναξεσταμένη λενινιστική σούπα των προοδευτικών ιστορικών σταδίων).

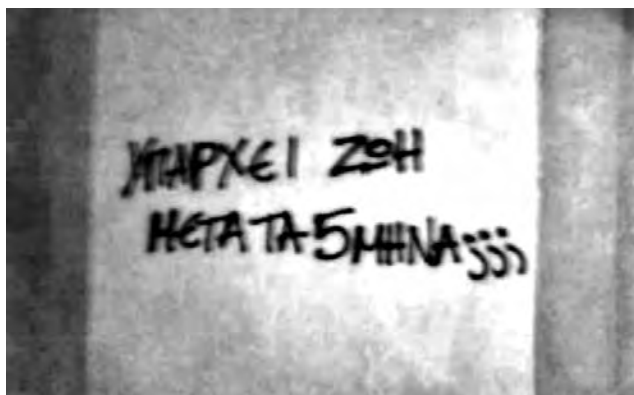
Αν αφήσουμε κατά μέρος τον αριστερό δημοκρατικό αντιφασισμό, ένας μεστός ορισμός, που συνοψίζει πετυχημένα αυτά που πιστεύει η πλειοψηφία του α/α/α αντιφασιστικού χώρου, είναι αυτός:

Ο σύγχρονος φασισμός ορίζεται ως η εν μέσω καπιταλιστικής κρίσης ακραία υποτίμηση της εργατικής δύναμης μέσω της υλικής, ψυχολογικής και βιολογικής εξολόθρευσης ενός μεγάλου κομματιού του πλεονάζοντος προλεταριακού πληθυσμού και της εκμείωσης/εξαγοράς της συναίνεσης ενός μεγάλου κομματιού των (πρώην) μικροαστικών στρωμάτων στην ασκούμενη πολεμική πολιτική. Ο σύγχρονος φασισμός αποτελεί την ακραία μορφή της κεφαλαιοκρατικής σχέσης, που κυοφορείται μέσα από την αστική δημοκρατία ενάντια στην οργανωμένη άρνηση της εργατικής τάξης κι ορθώνεται οπότε πάνω σε 3 πυλώνες: υπάρχει ο φασισμός του κράτους, του παρακράτους και της κοινωνίας.

Ο κρατικός φασισμός εξολοθρεύει συστηματικά τον μεταναστευτικό προλεταριακό πληθυσμό, μέσω της Frontex, του φράχτη στον Έβρο, των στρατοπέδων συγκέντρωσης. Σφίγγει τον αστυνομικό/στρατιωτικό κλοιό γύρω από τον ντόπιο προλεταριακό πληθυσμό, αφού πρώτα έχει προχωρήσει σε σοκαριστική μισθολογική υποτίμησή του. Οικοδομεί μια νέου τύπου συναίνεση των νοικοκυραίων πάνω στην παραχώρηση προνομίων στη βάση της εθνικής ταυτότητας και των παραδοσιακών αξιών της (ιδιοκτησία, θρησκεία, οικογένεια, αντικομμουνισμός) και “πουλάει προστασία” στο μικρομεσαίο κεφάλαιο μέσω της υποτιμημένης “μαύρης” εργασίας και της αστυνομικής εξασφάλισης από την “προλεταριακή αταξία”. Μέσω των ΜΜΕ διαμορφώνει τη “μνήμη χρυσόψαρου” που επιζητά από τον πληθυσμό, ώστε να κατασκευάζει κατά το δοκούν την εθνική ενότητα. Όσο η συναίνεση εξασφαλίζεται μέσω των παραπάνω, διατηρεί την προηγούμενη φορεσιά των αστικοδημοκρατικών κοινοβουλευτικών μορφών, αυστηροποιώντας το θεσμικό πλαίσιο έτσι ώστε να εξοστρακίζεται ο ταξικός ανταγωνισμός και ταυτόχρονα ελαστικοποιώντας τις εκτροπές του, μονιμοποιώντας την κατάσταση εκτάκτου ανάγκης. Τέλος, προνοεί για την περίπτωση που η συναίνεση καταρρεύσει και η εξουσία του απειληθεί από μια μαζική προλεταριακή ανταρσία, διατηρώντας σε εφεδρεία τους μηχανισμούς του παρακράτους και του στρατού.⁴

Η πρώτη βασική μας διαφωνία με τις παραπάνω αντιφασιστικές αναλύσεις του α/α/α χώρου είναι ότι μετατρέπουν τάσεις της πολιτικής της απαξίωσης που εφαρμόζει το δημοκρατικό καπιταλιστικό κράτος-κρίση σε γενικευμένη πραγματικότητα, την οποία μάλιστα εντελώς ανιστορικά αποκαλούν φασισμό. Δεν μπορεί και να στρατιωτικοποιείται σε ευρεία κλίμα-

4. Ολόκληρο το άρθρο στο http://polyergaleio.blogspot.gr/2013_10_01_archive.html

κα η εργασία (πράγμα που προϋποθέτει μια πολιτική πλήρους απασχόλησης – δεξ παρακάτω για τον ιστορικό φασισμό) και να ρίχνεται το 30% του εργατικού δυναμικού στην ανεργία.⁵ Είναι παράλογο η υποτίμηση της εργασιακής δύναμης να ταυτίζεται με τη δουλεία και την εξολόθρευση του προλεταριάτου. Ας πάρουμε ένα παράδειγμα που οι σύντροφοι του «πολυεργαλείου» –που συνέταξαν τον παραπάνω ορισμό– γνωρίζουν πολύ καλά μια και πρωτοστατούν στη δημιουργία ενός διεκδικητικού κινήματος ανέργων (πράγμα που τους διαφοροποιεί από τους περισσότερους αντιφασίστες): τα προγράμματα «κοινωφελούς» εργασίας 50.000 ανέργων νέων

5. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ που είχαμε στη διάθεσή μας, ο αριθμός των ανέργων τον Φεβρουάριο του 2014 ανερχόταν σε περίπου 1.300.000. Οι καταγεγραμμένοι, στα μητρώα του ΟΑΕΔ, άνεργοι τον Μάρτιο του 2014 ήταν 855.000 (σε αυτό τον αριθμό προφανώς δεν υπολογίζονται όσοι/ες εργάζονταν στα προγράμματα «Κοινωφελούς Εργασίας» ή «voucher», έστω και αν νομικά δεν αναγνωρίζονται ως εργαζόμενοι), εκ των οποίων οι 440.000 ή το 52% είναι μακροχρόνια άνεργοι. Ο αριθμός των επιδοτούμενων ανέργων μειώθηκε εκ νέου, φτάνοντας τους μόλις 106.000 ή το 8% του συνόλου (έναντι 295.000 τον Μάρτιο του 2010 και 158.000 τον Φεβρουάριο του 2014). Έτσι, ενώ την τετραετία Φεβρουάριος 2010-Φεβρουάριος 2014 παρατηρήθηκε αύξηση των ανέργων κατά 130%, ο αριθμός των δικαιούχων του πενιχρού επιδόματος ανεργίας (ύψους μόλις 360 ευρώ) την περίοδο Φεβρουάριος 2010-Μάρτιος 2014 μειώθηκε κατά 65%! Κύρια αιτία αυτής της μείωσης, η μικρή διάρκεια επιδότησης: η μέση διάρκεια επιδότησης στην Ελλάδα δεν υπερβαίνει τους 6-7 μήνες, όταν η μέση διάρκεια της ανεργίας υπερβαίνει τους 9. Έτσι, ένας μη επιδοτούμενος άνεργος θα αρηγήσει να βρει νέα δουλειά –εάν βρει ποτέ– για να ξανασυμπληρώσει τον απαιτούμενο αριθμό ενσήμων, που θα του δώσουν το δικαίωμα στη λήψη νέου επιδόματος – αν και πέρα από τον αριθμό ενσήμων ο άνεργος υπόκειται και σε άλλους περιορισμούς πχ. μέσα σε μια τετραετία δεν μπορεί να λάβει επίδομα πάνω από 16, όλους κι όλους, μήνες. Πέρα, τώρα, από τους ανέργους, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται συνεχής, αν και μικρή, αύξηση του μη ενεργού πληθυσμού: από 3.310.309 (Φεβρουάριος του 2010) σε 3.408.565 (Φεβρουάριος 2014). Είναι χαρακτηριστικό ότι από το 2012 και μετά ο αριθμός των μη εργαζομένων (άνεργοι και οικονομικά, δηλ. καπιταλιστικά, μη ενεργοί) υπερβαίνει τον αριθμό όσων εργάζονται. Βλ. *Καθημερινή*, 4 Μαΐου 2014· ΕΛΣΤΑΤ, *Έρευνα εργατικού δυναμικού: Φεβρουάριος 2014*· ΟΑΕΔ, *Στατιστικά στοιχεία εγγεγραμμένης ανεργίας*, Μάρτιος 2014· ILO, *Global employment trends*, 2014.

στην τοπική αυτοδιοίκηση και στις κοινωνικές υπηρεσίες του κράτους, τοποθετούν κόσμο σε θέσεις εργασίας που αδειάζουν από τους μόνιμους ή αορίστου χρόνου υπαλλήλους. Οι άνεργοι χρησιμοποιούνται επομένως για την υποτίμηση της εργασίας στο δημόσιο τομέα – αν και σε περιορισμένη κλίμακα. Δεν εξολοθρεύονται ούτε στρατιωτικοποιούνται. Εκβιάζονται ότι αν δεν πάνε να δουλέψουν, ακόμα και στην κωλοπετεινίτσα, για 500 ευρώ θα τους διαγράψουν από τα μητρώα του ΟΑΕΔ. Ο εκβιασμός όμως είναι πάγιο χαρακτηριστικό του συστήματος της μισθωτής εργασίας: οι μισθωτοί δεν είναι δούλοι· μπορούν να παραιτηθούν αν θέλουν επί ποινή πείνας, να αναζητήσουν μια ανάλογη σκατοδουλειά στην αγορά εργασίας ή να οργανωθούν για να αντιμετωπίσουν συλλογικά τα αφεντικά τους. Αυτό που θέλουμε να πούμε είναι το εξής απλό πράγμα: αν σταματήσει η ελεύθερη κινητικότητα της εργασίας, η σύναψη εργασιακών συμβολαίων και ο ανταγωνισμός μεταξύ των εργατών μέσω της ελεύθερης πώλησης της εργασιακής δύναμης στην αγορά εργασίας πολύ απλά θα καταρρεύσει αυτή η ειδική μορφή εκμετάλλευσης που λέγεται καπιταλισμός. Γι' αυτό και οι δημοκράτες καπιταλιστές τσάκισαν τους φασίστες καπιταλιστές στο δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο: ένα ποσοστό δουλείας και εξολόθρευσης για να βγει από την κρίση είναι θεμιτό, η γενέικυσή τους όχι. Δεν μπορεί λοιπόν αυτός ο –ούτως ή άλλως ανύπαρκτος– σύγχρονος «κρατικός φασισμός» που περιγράφουν να είναι η σύγχρονη μορφή της κεφαλαιοκρατικής σχέσης. Εκτός κι αν οι σύντροφοι υπονοούν ότι ο καπιταλισμός μετασχηματίζεται σε μια άλλη κοινωνική μορφή εκμετάλλευσης της εργασίας, οπότε ας το διατυπώσουν έτσι...

Έπειτα, όπως έχουμε εξηγήσει σε άλλη ενότητα παραπάνω, η καταστροφή μεταβλητού κεφαλαίου αποτελεί όντως μια από τις ιστορικές πρακτικές της απαξίωσης κεφαλαίου. Αυτό όμως, για να γίνει στη μαζική κλίμακα εξόντωσης που αναφέρουν απαιτεί έναν πόλεμο· δεν βλέπουμε όμως στην Ευρώπη σήμερα μια πολιτική δύναμη που να ωθεί τον ευρωπαϊκό πληθυσμό είτε στην αλληλοσφαγή είτε στη σφαγή πληθυσμών που κατοικούν σε άλλες ηπείρους – πράγμα που θα διευκόλυνε τους ευρωπαίους καπιταλιστές να απαλλαχθούν και από τον ντόπιο πλεονάζοντα πληθυσμό. Η σημερινή πολιτική της υποτίμησης της εργασίας και των περικοπών στον κοινωνικό μισθό –ακόμα και στην ακραία μορφή απαξίωσης με την οποία γίνεται στην Ελλάδα– δεν επαρκεί για μια τέτοια μαζική εξολόθρευση. Ούτε καν οι μετανάστες και οι πρόσφυγες δεν εξοντώνονται συστηματικά, χωρίς, φυσικά, να παραγνωρίζουμε το γεγονός ότι, σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, τα τελευταία 20 χρόνια έχουν χάσει τη ζωή τους περίπου 20.000 άνθρωποι στην προσπάθειά τους να περάσουν τόσο δια θαλάσσης όσο και δια ξηράς τα σύνορα της Ευρώπης. Κατ' αρχάς, η Frontex, ο φράχτης στον Έβρο και τα στρα-

τόπεδα συγκέντρωσης των προσφύγων δεν είναι ελληνικές πατέντες. Ως γνωστό, είναι κομμάτι της Ευρώπης-Φρούριο και χρηματοδοτούνται από την ΕΕ επειδή η Ελλάδα είναι το νοτιοανατολικό της σύνορο. Αποσκοπούν στο να ρυθμίσουν τις μεταναστευτικές ροές πλεοναζόντων πληθυσμών που προκύπτουν από τις ακόμα πιο άγριες πολιτικές απαξίωσης που προωθεί το ευρωπαϊκό κεφάλαιο και οι ντόπιες αστικές τάξεις στην ανατολή και το νότο και να τους εμπεδώσουν την αντίληψη ότι σ' αυτό που φαντάζονται ως «ευρωπαϊκό παράδεισο», όσοι μείνουν –και όπως έχουμε πει αλλού δεν είναι και λίγοι– θα ευχαριστούν το θεό-κεφάλαιο που καταδέχεται να τους πάρει στη δούλεψή του για ένα ξεροκόμματο. Κι αυτός ο θεός είναι ταυτόχρονα ρατσιστής και αντιρατσιστής, ανάλογα με το τι βολεύει τις εκάστοτε στρατηγικές και τα σκαμπανεβάσματα της συσσώρευσης κεφαλαίου. Άλλωστε, δεν μπορούμε να καταλάβουμε το εξής: πριν ακόμα χρησιμοποιηθεί μέσα στην ιστορία ο όρος «φασισμός», δεν υπήρχαν δημοκρατικές κρατικές πολιτικές αστυνόμευσης της μετανάστευσης; Αφού απονομιμοποιήθηκε ο φασισμός, μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, δεν υπήρχαν άλλες κρατικές πολιτικές αστυνόμευσης της μετανάστευσης, π.χ. λαίκο-δημοκρατικές; Γιατί να μην ονομαστεί λοιπόν η μεταναστευτική πολιτική της Ε.Ε. «κρατικός αμερικανισμός» ή «κρατικός σταλινισμός»; Είναι εξίσου αδόκιμοι όροι, αλλά βεβαίως-βεβαίως λιγότερο πιασάριοι σε κοινωνίες –όπως η δική μας– που όλοι έχουμε ανατραφεί με την επίσημη αντιφασιστική ιδεολογία!

Τέλος, δεν μπορούμε να δούμε πως μπορεί στα σοβαρά να οικοδομηθεί η συναίνεση των νοικοκυραίων (του περίφημου «εθνικού κορμού») στον υποτιθέμενο κρατικό φασισμό «στη βάση των παραδοσιακών αξιών» όταν απειλείται η ιδιοκτησία τους με τους πλειστηριασμούς, τους φόρους και την πρόσφατη επιβολή τήρησης βιβλίων στους αγρότες και το οικογενειακό τους εισόδημα δοκιμάζεται άγρια από τις περικοπές μισθών, συντάξεων και κοινωνικών κρατικών παροχών. Ο αντικομμουνισμός, η θρησκεία και η εθνική ταυτότητα –δυστυχώς για ένα καπιταλιστικό κράτος που θέλει να είναι νομιμοποιημένο– δεν τρώγονται σκέτα. Ούτε βλέπουμε πώς το κράτος «πουλάει προστασία στο μικρομεσαίο κεφάλαιο» όταν η πλειοψηφία των επιχειρήσεων που έχουν κλείσει τα τελευταία χρόνια ανήκουν σ' αυτήν ακριβώς την κατηγορία κεφαλαίου. Αν οι αντιφασίστες ήθελαν να είναι συνεπείς ως προς την ανάλυσή τους θα έπρεπε να είναι ικανοί να μας παρουσιάσουν μια πολιτική δύναμη μέσα στη χώρα που σκοπεύει να βάλει μπρος ένα φασιστικό πρόγραμμα πλήρους απασχόλησης, ρατσιστικής διαλογής των εργατών, στρατιωτικής διαπαιδαγώγησης του πληθυσμού με στόχο τη διεξαγωγή ενός πολέμου, κλειστού εμπορικού κράτους, κρατικοποίησης σημαντικών τομέων της οικονομίας, ενίσχυσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και των αγροτών, αναστολής των κρατικών χρεών, κατάρ-

Κρατική προστασία του μικρομεσαίου κεφαλαίου τα λουκέτα;

γησης των ατομικών χρεών κλπ. κλπ. Ακόμα κι αν υποθέσουμε ότι η χ.α. είναι μια τέτοια δύναμη –που δεν είναι– κι ότι σ' αυτό το πρόγραμμα οφείλεται η εκλογική της άνοδος, πλέον, μετά τις δικαστικές διώξεις των στελεχών της, «καλά κρασιά» για τους οπαδούς της, οι οποίοι πάντως κάνουν ό,τι μπορούν για να ξαναστήσουν το κόμμα στα πόδια του.⁶ Το δημο-

6. Αν και στο πρόγραμμα της χ.α. μπορούμε να βρούμε φασιστικές φύσεις εξαγγελίες (επιδίωξη αυτάρκειας σε συνδυασμό με εθνικό νόμισμα, εθνικοποίηση όλων των πλουτοπαραγωγικών πηγών, διαγραφή χρεών των αγροτών και των οικογενειών εν γένει, συγχώνευση των χρεοκοπημένων ιδιωτικών τραπεζών σε μια ισχυρή εθνική τράπεζα), η απόλυτα πραγματιστική στάση της απέναντι στα μνημόνια (η... πύρινη αντι-μνημονιακή της ρητορεία εξαντλείται στην «καταγγελία» των μνημονίων, το «λογιστικό έλεγχο» και την «καταγγελία του παράνομου και επαχθούς» κομματιού του χρέους, και αποφεύγει κάθε αναφορά στην άρνηση αποπληρωμής), πολύ απλά αποδεικνύει ότι στην εποχή της κυριαρχίας του νεοφιλελευθερισμού τα κλασικά φασιστικά προγράμματα είναι εκτός ατζέντας. Πέρα όμως από τις προγραμματικές της υποσχέσεις, η έως τώρα κοινοβουλευτική διαδρομή της αποκάλυψε πολλά για το νεοφιλελεύθερο προσανατολισμό της: δήλωσε προσηλώνση στο ευρώ και την ΕΕ, μπλόκαρε τη σύσταση εξεταστικής για την πώληση «δωρεά» της Αγροτικής καθώς και για τη «λίστα Λαγκάρντ», ζήτησε αξιολόγηση και εξορθολογισμό των δημόσιων δαπανών, έκανε λόγο για απόλυση δημόσιων υπαλλήλων «που μπηγαν από τα παράθυρα», δικαιολόγησε την πιθανή υποστολή της ελληνικής σημαίας των πλοίων των εφοπλιστών ως «φυσιολογική» αντίδραση στην ελάχιστη φορολογική επιβάρυνση που προέβλεπε γι' αυτούς ο προϋπολογισμός του 2013... Όσο για την κοινωνική σύνθεση της εκλογικής της βάσης, σύμφωνα με την ανάλυση των εκλογικών αποτελεσμάτων του 2012, ως γνωστόν, ψήφισε χ.α.: ένας στους δύο μπάτσους το 24,5 των ανειδίκευτων εργατών/ελαστικά απασχολούμενων· το 20,3% των εργοδοτών/επιχειρηματιών· το 12,6 των μεσαίων στελεχών του ιδιωτικού τομέα /πωλητών το 12,2 των ανέργων· το 11,5 των ανέργων που έχασαν την εργασία τους το 11,1 των ειδικευμένων εργατών· το 10,6 των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα· το 9,1 των βιοτεχνών, μικρών επαγγελματιών· το 8,7 των ελεύθερων επαγγελματιών (επιστημόνων)· το 7,5 των αυτοαπασχολούμενων αγροτών, κτηνοτρόφων, ψαράδων· το 4,7 των μισθωτών του δημόσιου τομέα· το 3,6 των μαθητών/φοιτητών/στρατιωτών· το 3,6 των νοικοκυρών· το 2,3 των μεσαίων στελεχών του δημόσιου τομέα· το 2,8 των συνταξιούχων του ιδιωτικού τομέα· το 1,7 των συνταξιούχων του δημόσιου τομέα. Κάνοντας χρήση του ερμηνευτικού εργαλείου της «εξέγερσης από τα δεξιά», κυρίως όσον αφορά τους πληθυσμιακούς ψηφοφόρους της, θα γίνει στο επόμενο τεύχος μια ανάλυση

κρατικό καπιταλιστικό κράτος, ακόμα και μέσα στην κρίση του, αποδείχτηκε ισχυρότερο από τα φασιστικά τσιράκια του.

Η δεύτερη βασική μας διαφωνία με τις προαναφερόμενες αναλύσεις είναι ότι δημιουργούν έναν τεχνητό ζόφο πλήθους απουσίας του ταξικού ανταγωνισμού, αφού παρουσιάζουν το κράτος ως μονοδιάστατο, μαφιόζικο και παντοδύναμο. Αν οι αστικοδημοκρατικές κοινοβουλευτικές μορφές (στη βάση των οποίων είναι οργανωμένα ακόμα και τα συνδικάτα) δεν διατηρούνται παρά μόνο ως «φορεσιά», αν δηλ. τα δεξιά, σοσιαλδημοκρατικά ή αριστερά κόμματα (και οι αντίστοιχες συνδικαλιστικές τους παρατάξεις) δεν έχουν καμιά συμμετοχή στη ρύθμιση της καπιταλιστικής σχέσης και οι εκλογές δεν είναι παρά μια απάτη, τότε πώς διαμεσολαβούνται οι ταξικοί αγώνες στην κάθε ιδιαίτερη φάση του κινήματος; Από τα ΜΜΕ που διαμορφώνουν «μνήμη χρυσόφαρου»; Αν τα ΜΜΕ είχαν τέτοια δύναμη, θα είχαν καταφέρει για παράδειγμα, την περίοδο της επίμονης καθημερινής τους αντι-χρυσαιγίτικης προπαγάνδας το περασμένο φθινόπωρο, να πείσουν τους ψηφοφόρους των χρυσαιγιτών ότι το κόμμα τους είναι κατάπτυστη εγκληματική οργάνωση. Δεν έχουν όμως αυτή τη δύναμη. Το κράτος εξακολουθεί να είναι πολυδιάστατο, να είναι κράτος των κομμάτων, να διαθέτει ένα πλήθος δημοκρατικών διαμεσολαβητικών μηχανισμών και θεσμών σε επίπεδο δημόσιου τομέα, δήμου, περιφέρειας κλπ. Ο α/α/α αντιφασισμός, ειδικά αυτός των autonome-antifa, εξαφανίζοντας την ιστορία των αντιφαστικών στρατηγικών του καπιταλιστικού κράτους δεν βλέπει στους θεσμούς, πχ αυτούς της «πρόνοιας», τίποτα άλλο από την αστυνόμευση και την καταγραφή. Κι όμως το κράτος εξακολουθεί να αποτελεί πεδίο κοινωνικών διεκδικήσεων. Εξακολουθεί να είναι μια στιγμή της ταξικής πάλης. Μέσα στους θεσμούς του κοινωνικού κράτους βρίσκεται αφομοιωμένη και αλλοτριωμένη η ζωντανή ιστορία των διεκδικήσεων της τάξης μας. Το ζήτημα τίθεται ως εξής: αντί οι autonome-antifa να διαμαρτύρονται στα έντυπά τους ότι ως άνεργους το «φασιστικό» κράτος τους καταγράφει με σκοπό να τους «εξολοθρεύσει», θα μπορούσαν καλύτερα να κινητοποιήσουν ό,τι πόρους έχουν για να βρεθούν και να οργανωθούν μαζί με τους υπόλοιπους άνεργους, ν' αρχίσουν να συνδέονται με τους υπαρκτούς ταξικούς αγώνες και να διεκδικούν δυναμικά την αύξηση και τη χρονική επέκταση του επιδόματος ανεργίας. Ένα συγκρουσιακό κίνημα ανέργων θα ήταν σήμερα μεγαλύτερη απειλή για το «φασιστικό» κράτος από την έκδοση αντιφασιστικών αφισών και τη διοργάνωση ακίνδυνων για το κράτος αντιφασιστικών πορειών.

αυτών των δεδομένων – που εμφανίζονται κάπως διαφοροποιημένα στις πρόσφατες εκλογές.

Σίγουρα, ο κόσμος εξακολουθεί να αναζητά τους «καλούς» πολιτικούς που θα τον σώσουν από τους «κακούς» πολιτικούς, τους «καλούς» συνδικαλιστές που θα τον σώσουν από τους «κακούς» συνδικαλιστές, τα «καλά» αφεντικά που θα τον απαλλάξουν από την υποχρέωση να δουλεύει για τα «κακά» αφεντικά· εξακολουθεί να κοιτά προς τη μαμά και τον μπαμπά, την οικογένεια, τη συμμορία, που θα του προσφέρουν ένα εισόδημα. Η ανάθεση ζει και βασιλεύει μέσα σε έναν κόσμο πολυδιάστατο και καθόλου ολοκληρωτικό. Βασιλεύει αλλά δεν κυβερνά. Μέσα στις επιχειρήσεις, τα σχολεία, τα πανεπιστήμια, τα νοσοκομεία, τους αγρούς και τα γραφεία ανεργίας, μπροστά στα εισπρακτικά ταμεία του κράτους και των τραπεζών, στις γειτονιές, διεξάγεται ένας αδυσώπητος κοινωνικός πόλεμος, πρώτα απ' όλα εντός της εργατικής τάξης, για το τι να κάνουμε, πως να το κάνουμε, με ποιους να το κάνουμε για να πάψουν να μας πιάνουν τον κώλο. Δείχνοντάς μας οι αντιφασίστες τα στρατόπεδα συγκέντρωσης των προσφύγων και τις Μανωλάδες ως το επίκεντρο της πολιτικής της απαξίωσης (ή μάλλον του «κρατικού ολοκληρωτισμού», στη δική τους γλώσσα) δεν κάνουν μόνο την εικόνα της μιζέριας και της ήττας σύνθημα της αριστερίστικης ηθικολογίας και φιλανθρωπίας. Αποκρύπτουν και υποτιμούν επίσης το μοναδικό δρόμο ανάκτησης της ανθρωπίνης ιδιότητας των προσφύγων και των μεταναστών στη σημερινή φάση της βίαιης απαξίωσης: μόνο μια μαχητική, αντιλαϊκίστικη και μη απαξιωμένη ντόπια εργατική τάξη μπορεί να τραβήξει, μέσω της ανατίμησής της και τους αγωνιζόμενους μετανάστες προς τα πάνω. Οι ηττημένοι και οι ταπεινωμένοι ντόπιοι εργάτες (που επιπλέον εισπράττουν και τις αντιφασιστικές κατηγορίες περί μικροαστισμού τους) δεν μπορούν να βοηθήσουν ούτε τον εαυτό τους ούτε κανέναν άλλο. Αν οι αντιφάδες είναι πεπεισμένοι ότι κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει –γιατί οι έλληνες είναι κατά 35 ή 75 ή 98% φασίστες, γιατί «αυτά που λέτε εσείς οι μαρξιστές είναι οικονομισμός, ενώ το πρόβλημα είναι ιδεολογικό» κλπ. κλπ.– τότε περιοριζόμενοι στη δημόσια καταγγελία του κοινωνικού ή κρατικού «φασισμού» και στους μοριακούς αγώνες που οι ίδιοι διεξάγουν δεν τους απομένουν παρά δυο διέξοδοι: ή να εναποθέσουν τις ελπίδες τους σε μια «καλύτερη» αστική δημοκρατική κυβέρνηση ή να συνεχίσουν να περιχαράκωνονται απαξιώνοντας οποιονδήποτε ταξικό αγώνα των ντόπιων προλετάρων.

Ο αντικαθεστωτικός αντιφασισμός απέτυχε να επανοικειοποιηθεί τον αντιφασισμό για αντικαθεστωτικούς σκοπούς. Αντίθετα, ικανοποιώντας εν μέρει το αίτημα των αριστερών δημοκρατών αντιφασιστών για ποινικοποίηση της χ.α., ήταν ο κρατικός αντιφασισμός και όχι «το λαϊκό κίνημα» ή οι αντιφασιστικές συλλογικότητες αυτός που μπόρεσε να πιστωθεί το «τσάκισμα του φασισμού». Ταυτόχρονα πέτυχε να περιορίσει κατά πολύ την ατζέντα του αντικαθεστωτικού αντιφασισμού,

στερώντας του το μονοπώλιο της ενασχόλησης με το βασικό αντικείμενό του. Ήταν χαρακτηριστική η αμηχανία τόσο των αριστερών όσο και των αντιεξουσιαστών αντιφασιστών απέναντι στην καταστολή της χ.α.: που για κάποιο διάστημα είτε δεν την αναγνώριζαν καν σαν τέτοια είτε την υποβάθμιζαν. Ο καταιγισμός δημοσιευμάτων που «αποκαλύπτουν» το ρατσιστικό, ναζιστικό και μισάνθρωπο χαρακτήρα της χ.α. αιφνιδίασε και στη συνέχεια ξεδόντιασε και υφάρπαξε τον αντιφασιστικό λόγο, γιατί σημασία δεν έχει αν μπορείς να πεις «τα λέγαμε εμείς εδώ και χρόνια» αλλά ποιος κάνει ταμείο με τον αντιφασισμό. Και μετά τη δημοσιοποίηση του βίντεο Μπαλτάκου-Κασιδιάρη, ταμείο με τον αντιφασισμό και την υπέρσπιση του συντάγματος έχουν αρχίσει πλέον να κάνουν και... ο Καρατζαφέρης και η χ.α.! Να γιατί μιλάμε σήμερα για τον αντιφασισμό σαν φάρσα.

Ως εκ τούτου, μια ψύχραιμη, ταξική ανάλυση του νεοφασισμού και της χρήσης του από το δημοκρατικό καπιταλιστικό κράτος-κρίση είναι αναγκασμένη να ξεκινήσει από την πολιτική διαλεύκανση των αιτιών της πρόσφατης ανόδου της χ.α. και της χρήσης της από τη Ν.Δ. τόσο πριν όσο και μετά τη σύλληψη και διαπώμηση της ηγεσίας της. Η ιστορική διαλεύκανση των όρων και των νοημάτων θα ακολουθήσει μετά.

Ο ΑΝΑΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΒΙΩΣΗΣ-2 «ΑΚΡΑ» + 1 «ΚΕΝΤΡΟ» ΚΑΙ ΑΠΕΙΡΟΙ ΠΛΕΟΝΑΖΟΝΤΕΣ: ΜΙΑ «ΘΕΩΡΙΑ» ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΝΤΕΞΕΙ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ

Την αφορμή για την καταστολή της χ.α. την έδωσε ο γιος του αριστερού μεταλλεργάτη, που αποφάσισε τη νύχτα της 18^{ης} Σεπτεμβρίου του 2013, λίγες μόνο μέρες μετά την επίθεση που είχαν δεχτεί οι σύντροφοι του πατέρα του στο Πέραμα, να εκτεθεί μόνος του απέναντι στη συμμορία και να τους την πει μες στη μούρη τους. Αυτό το θράσος το πλήρωσε με τη ζωή του. Αλλά κατάφερε να αλλάξει μακροπρόθεσμα το πολιτικό σκηνικό στην Ελλάδα. Κι αν η λέξη «αλλάξει» ακούγεται βαριά για τις δυνατότητες ενός ατόμου, ας πούμε απλά ότι ήταν ο καταλύτης αυτής της αλλαγής.

Ο τρόπος που αντιμετώπισε η κυβέρνηση τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα από τη χ.α. απέδειξε ότι το κράτος και το κεφάλαιο δεν προετοίμαζαν εμφύλιο πόλεμο και πογκρόμ κατά αγωνιστών (όπως πολλοί από αυτούς που ταυτίζουν την ατζέντα του σημερινού αστικού κράτους με την ατζέντα της χ.α. είχαν βιαστεί να συμπεράνουν): ούτε προχώρησαν στη σκλήρυνση του κράτους έκτακτης ανάγκης, με τον τρόπο που θα μπορούσε να σηματοδοτεί μια δολοφονία σαν αυτή. Ακρι-

Προς το παρόν, βέβαια, ταμείο κάνει ο κρατικός αντιφασισμός.

βώς το αντίθετο. Το κράτος και το κεφάλαιο όντας ήδη σε ένα καθεστώς έκτακτης ανάγκης δεν θέλουν μια αναβάθμισή του με σκηνικό εμφύλιου αλά δεξιά vs αριστερά. Στον καταμερισμό εργασίας των μορφών διαχείρισης και απαξίωσης της εργασιακής δύναμης (με ό,τι αυτό συνεπάγεται σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο και όπως αυτός ίσχυε μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2013), η χ.α., που από παρακρατική συμμορία αναβαθμίστηκε σε κομμάτι του κράτους **μόνο αφού ο μακρόσυρτος Δεκέμβρης (2008-2012) είχε ήδη ηττηθεί από ένα συνδυασμό εσωτερικών αιτιών και αστυνομικής καταστολής**, έπαιζε ένα σύνολο συγκεκριμένων ρόλων:

1. Αποτελούσε δεξαμενή διοχέτευσης/εγκλωβισμού συντηρητικών, πρώην δεξιών/πασόκων ψηφοφόρων, που με την εξασθένηση του παλιού κράτους των κομμάτων βρίσκονταν σε μια δυνητικά επικίνδυνη και ρευστή κατάσταση, όπως είχαν δείξει οι κινητοποιήσεις της «πάνω πλατείας» Συντάγματος τον Ιούνιο του 2011, καθώς κι αυτές των φορτηγατζήδων και ταξιτζήδων την περίοδο 2010-2011.
2. Με μια γενικότερη έννοια, πέρα από τη στενή δηλαδή πολιτική σκοπιμότητα του εγκλωβισμού χαμένων ψηφοφόρων που κάποτε μπορεί να επαναπατρίζονταν, η χ.α. ενσάρκωνε την εκπροσώπηση της «εξέγερσης από τα

δεξιά», δηλαδή την ξεδοντιασμένη πολιτική εκπροσώπηση της ούτως ή άλλως λιγότερο επικίνδυνης για το καθεστώς, με την ευρεία έννοια, μορφής εκτόνωσης της οργής ενάντια στην καπιταλιστική επίθεση. Μια «εξέγερση από τα δεξιά» που δεν θίγει ούτε τους θεσμούς –μεταξύ άλλων, η χ.α. είναι κόμμα που *πρέπει* να λέει ότι σέβεται τη νομιμότητα– ούτε την κυριαρχία του κεφαλαίου, αλλά μόνο τους τρέχοντες σχεδιασμούς τους – πράγμα που βεβαίως δεν μπορεί να γίνει ανεκτό όταν έχει ανεξέλεγκτη μορφή. Παρά την καταστολή που έφαγε, η χ.α. εξακολουθεί να παίζει αυτούς τους δύο ρόλους γιατί την έχει ανάγκη ο «ανώριμος λαός» της.

3. Αποτελούσε δύναμη κρούσης στην εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών βιοπολιτικής και πειθάρχησης: τρομοκρατική διαχείριση των μεταναστών (ενίοτε και με δολοφονίες) με στόχο την εντατικότερη εκμετάλλευσή τους και τη χρήση τους ως αποδιοπομπαίων τράγων, καλλιέργεια ευγονιστικών και ρατσιστικών αντιλήψεων, εθνικιστική παγίδευση κάθε μνησικάκης αντίδρασης στην πολιτική της απαξίωσης ώστε να έρχεται μετά το κράτος και να παρουσιάζεται ως η υπεύθυνη, σοβαρή δύναμη που «αφουγκράζεται» την «κοινωνία» και υλοποιεί με τον σωστό τρόπο αυτό που η ίδια η «κοινωνία» επιζητεί. Αυτόν το ρόλο η χ.α. σήμερα δυσκολεύεται να τον παίξει.
4. Λόγω της φασιστικής της φύσης νομιμοποιούσε με τη δράση της την ύπαρξη όλων των άλλων δημοκρατικών κομμάτων, όντας η ενσάρκωση του Κακού που οι δημοκρατίες «δυστυχώς» δεν μπορούν να αποφύγουν αλλά «ευτυχώς» ελέγχουν.

Όσο ακόμα ο Σύριζα στήριζε στα λόγια αγώνες που ξεπερνούσαν την αστική νομιμότητα, αυτή η τελευταία χρήση της –που εξακολουθεί να παραμένει σημαντική αλλά σε ένα εμπλουτισμένο πια δημοκρατικό πολιτικό πλαίσιο, όπως θα δούμε– έδινε στο κράτος την επιλεκτική δυνατότητα να αμφισβητεί τη δημοκρατικότητα και της αριστεράς βαφτίζοντάς την «ακραία» και έτσι να χειρίζεται τόσο την αριστερά όσο και τη φασιστική δεξιά ως παραβατικές, ακραίες και ανώριμες, πολιτικά «πρωτόγονες» δυνάμεις, ενώ αυτό εμφανιζόταν ως εγγυητής της νομιμότητας και ομαλότητας και η απαξίωση που προωθεί ως «νοικοκύρεμα».

Τα «άκρα» της κεντρικής πολιτικής σκηνής σκηνοθετήθηκαν έτσι από το «κέντρο» της απαξίωσης ώστε να μεταφερόμαστε διαρκώς στο αναχρονιστικό πολιτικό σκηνικό του εμφυλίου και της μετεμφυλιακής περιόδου: «Θάνατος στη μεταπολίτευση!» κραυγάζαν τα σκυλιά-απόγονοι των ταγματασφαλιτών, την ίδια ώρα που χοντραίνουν ιδεολογικά και πεζοδρομικά τη διαδικασία της υποτίμησης και απαξίωσης της εργασίας και κάνουν το κράτος να φαντάζει δύναμη «σταθεροποίησης» και ηπιότερης απαξίωσης. «Θα σας τaráξουμε στη

Τότε, όπως και τώρα, η προλεταριακή πρακτική έρχεται σε σύγκρουση με τον λεγκαλισμό της αριστεράς.

νομιμότητα!», ψέλλιζε η επίσημη αριστερά αμήχανα, αναπαράγοντας το λεγκαλισμό της ΕΔΑ της δεκαετίας του '60 και την προβοκατορολογία της και προτείνοντας αυτή τώρα το νέο σχέδιο Μάρσαλ⁷ τέλος, στο περιθώριο, ένα σεβαστό κομμάτι της άκρας αριστεράς και του α/α χώρου συμπλήρωνε το τοπίο της αναβίωσης με συνθήματα τύπου «ΕΑΜ, ΕΛΑΣ, Μελιγαλάς».

Είναι σημαντικό να υπογραμμίσουμε ότι μια τέτοια είδους μεταφορά στο παρελθόν –όποτε γίνεται– όχι μόνο θάβει στη λήθη όλη την κληρονομιά της έμπρακτης κριτικής του διεθνιστικού κινήματος στον σταλινισμό, τον εθνικισμό και την αριστερά της «εθνικής ανασυγκρότησης» αλλά επιπλέον μας αποπλίζει θεωρητικά –άρα και πρακτικά– στο σήμερα.

Το ακροδεξιό κόπρισμα της πλέον νεοφιλελεύθερης κυβέρνησης, που είχε κληθεί να ανασυντάξει το ταξικό τοπίο βίαια, χρησίμευε, μεταξύ άλλων, και στο να στήνει την παγίδα του να σκεφτόμαστε με όρους εμφυλίου, με αντιθετικούς όρους αριστεράς εναντίον δεξιάς. Το ότι μας προορίζουν για μισθούς της δεκαετίας του '50 δεν σημαίνει ότι πρέπει να αναλύουμε την πραγματικότητα ως υποψήφιοι τρόφιμοι ξερονησιών.

Το σύννηθες μοτίβο των περισσότερων κινηματικών αναλύσεων απέναντι στην όψιμη *antifa* εμφάνιση της κυβέρνησης Σαμαρά είναι το εξής: το κίνημα, αντιδρώντας στη δολοφονία του αντικασιστα Φύσσα ανάγκασε το (φασιστικό, όπως παρουσιάζεται συνηθέστερα) κράτος και τα media να κάνουν μια υποκριτική και καθυστερημένη επίθεση στη χ.α. αλλάζο-

7. Η φράση αυτή του Ηλίου, προέδρου της ΕΔΑ, συνόψιζε τη στάση της κοινοβουλευτικής αριστεράς στη διάρκεια των Ιουλιανών που συνίστατο στο προβοκάρισμα και την καταγγελία των αυθόρμητων και εκτεταμένων κοινωνικών συγκρούσεων που είχαν ξεσπάσει τον Ιούλιο του 1965. Δηλαδή πόσο παραπάνω σαφής για τις προθέσεις της να γίνει η αριστερά του κεφαλαίου;

ντας άρδην όχι τη φασιστική τους ατζέντα αλλά την επικοινωνιακή τους πολιτική και την προνομή της χ.α., η οποία ταυτόχρονα έχει την ενεργητική στήριξη μεγάλου μέρους της (μικροαστικής και φασιστικοποιημένης) ελληνικής κοινωνίας. Ευφάνταστο το σενάριο, αλλά μπάζει από παντού.

Πρώτα απ' όλα, τόσο το αντιφασιστικό όσο και το απεργιακό κίνημα σήμερα είναι αρκετά αδύναμα, τουλάχιστον συγκρινόμενα με τον μακρόσυρτο Δεκέμβρη, για ν' αποτελέσουν απειλή για το καθεστώς. Συνεπώς, η **σαν έτοιμη από καιρό** αντίδραση απέναντι στη χ.α., το plan B της χρήσης της ακροδεξιάς, προφανώς πρέπει ν' αποδοθεί αλλού. Η σχετική αυτονομία της τελευταίας και η πρωτοβουλιακή –ακόμα και ανταγωνιστική προς την κυβέρνηση– απόπειρα να διαδραματίσει ένα πιο ανεξάρτητο ρόλο κρίθηκε μη ανεκτή. **Η αρνητική χρήση της ως νομιμοποιητική δύναμη όλων των άλλων πολιτικών δυνάμεων έπρεπε μετά το Σεπτέμβρη να αποκτήσει προτεραιότητα έναντι των υπόλοιπων χρήσεών της.** Εξάλλου, σε κανένα αγώνα η χ.α. δεν αποτέλεσε άμεση κατασταλτική δύναμη: καμιά απεργία ή κινητοποίηση δεν χτυπήθηκε από τη χ.α., πουθενά ο ταξικός ανταγωνισμός δεν υποχώρησε λόγω της φασιστικής καταστολής. Γι' αυτές τις περιπτώσεις, η αριστερά διεκδικεί το μονοπώλιο της κατασταλτικής χειραγώγησης με την τεχνογνωσία που της παρέχει η ιστορική της κληρονομιά!

Άρα, ο περιορισμός της χρήσης της χ.α. από το ίδιο το κράτος που την προώθησε, *αποκαλύπτει περισσότερα για τη φύση αυτού του κράτους και τη στρατηγική του παρά για τη δύναμη του κινήματος.* Επειδή είναι δύσκολο να δεχτούμε ότι ένα υποτίθεται φασιστικό κράτος –σύμφωνα με την τρέχουσα *antifa* αντίληψη– αυτοχειριάζεται θυσιάζοντας έναν πολύτιμο σύμμαχό του, τότε θα πρέπει να αναζητήσουμε την ουσία αυτού του κράτους πέρα από τα ξυρισμένα pitbull, των οποίων την ατζέντα υποτίθεται αντέγραφε.

Το δημοκρατικό κράτος, και ιδιαίτερα στην «κατάσταση έκτακτης ανάγκης» που έχει κατασκευάσει, έχει δικά του όπλα για να συντρίψει τους εχθρούς του, όπως έχουμε δείξει και όπως μας υπενθύμισε άλλωστε και ο πρωθυπουργός όταν έστειλε πέρσι το μήνυμα προς όλα τα «άκρα» ότι «η βία, απ' όπου κι αν προέρχεται, δεν θα γίνει ανεκτή». Η «θεωρία των δύο άκρων» ακροβατούσε σε ένα τεντωμένο σχοινί: αφενός, η φραστική καταγγελία της ακροδεξιάς, από τη στιγμή που συνδυαζόταν με την έμπρακτη ενθάρρυνσή της, μετά δυσκολίας την περιόριζε στις χρήσεις που ήδη αναφέραμε: αφετέρου, η διαρκής μομφή εναντίον της αριστεράς για υποτιθέμενη πρόθεση ανατροπής του συστήματος, από τη στιγμή που βοήθησε στον αυτοπεριορισμό της σε άσφαιρους, περιχαρωμένους και εγκλωβισμένους στα πλαίσια της νομιμότητας απεργιακούς αγώνες απονομιμοποιήθηκε ως μομφή. Όταν η ακροδεξιά λοιπόν άρχισε να εφαρμόζει μονομερώς

ένα σκηνικό θεαματικού εμφύλιου, ελλείψει αντίπαλου αριστερού «άκρου», το σκηνικό κατέρρευσε και χρειάστηκε ν' αντικατασταθεί από ένα άλλο.

Η διαχείριση της δολοφονίας του αντιφασίστα εργάτη και ράπερ Φύσσα από το κράτος και οι διώξεις ενάντια στη χ.α. που ακολούθησαν έδειξαν ότι το έργο της καταστροφής σταθερού και μεταβλητού κεφαλαίου μπορεί να επιτελεστεί και **χωρίς φασίστες.** Άλλωστε τη διετία 2010-2011 ξεκίνησε χωρίς αυτούς και χωρίς να τους έχει ανάγκη – τουλάχιστον μέχρι να γίνει αντιληπτό από την εξουσία ότι η **«εξέγερση από τα δεξιά» της «πάνω πλατείας» Συντάγματος έπρεπε και μπορούσε να στραφεί προς πιο ανώδυνες κατευθύνσεις μέσω της χρήσης της χ.α.** Ακόμα περισσότερο, είναι τώρα αναγκαίο να συνεχιστεί αυτή η διαδικασία με τους φασίστες στη γωνία. Είναι ακριβώς τέτοια η κλίμακα της καταστροφής και απαξίωσης που επιχειρείται ώστε να μην μπορούν το κράτος και το κεφάλαιο να την εμπιστευθούν στη φασιστική ακροδεξιά, τη στιγμή που δημιουργεί ανεξέλεγκτες δυνητικά διαιρέσεις εντός ενός πληθυσμού που τον προσορίζουν να αποδεχτεί την απαξίωσή του είτε ακολουθώντας το δρόμο της ατομικής κατάθλιψης είτε αυτόν της συλλογικής πλουραλιστικής εκλογικής αυταπάτης. Όταν οι φασίστες φτάνουν να δημιουργούν περισσότερα προβλήματα από αυτά που μπορούν να επιλύσουν, τότε το κράτος πρέπει να περιορίζεται στις δικές του θεσμικές δυνάμεις πειθάρχησης: τους μπάτσους, τους ελεγκτές, τους φοροεισπράκτορες, τους αξιολογητές, τους πωλητές ελπίδων κλπ.

Η προσπάθεια μερικής επανανομιμοποίησης του πολιτικού συστήματος δεν περνάει πια μέσα από την προνομή της χ.α. αλλά αντίθετα από μια συντονισμένη αντι-χ.α. εκστρατεία αντιφασιστικής συσπείρωσης του κράτους και των μπλοκ εξουσίας με στόχο την «εθνική ενότητα»: μετά την κοινή πολιτική συμφωνία κατάργησης της χρηματοδότησης της χ.α. και άρσης της βουλευτικής ασυλίας των βουλευτών της, ας μην ξαφνιαστούν οι «ριζοσπάστες» ψηφοφόροι του Σύριζα, αν κάποια στιγμή, όπως το 1990, δουν το κόμμα τους σε κάποια «οικουμενική κυβέρνηση».

Φυσικά, ο τρόπος που το κράτος αναλαμβάνει αυτή την αποστολή διαφυλάττει πρώτα απ' όλα το ίδιο προασπίζοντας το από κάθε άλλη απειλή ή αμφισβήτηση. Είναι σίγουρο ότι ο καθυστερημένος ζήλος εναντίον της «εγκληματικής οργάνωσης» θα ενεργοποιήσει στην πραγματικότητα μια πολλαπλάσια κατασταλτική και αφομοιωτική ισχύ σε ό,τι σταθεί εμπόδιο στην επιχείρηση της απαξίωσης. **Ο στόχος είναι η ταξική βία.** Αυτό είναι το μόνο «άκρο» που προκαλεί πραγματικό τρόπο στην εξουσία. Ακόμα κι η εκτέλεση των δύο χρυσαιγιτών την 1/11/2013 έχει συμβάλει στην κατεύθυνση της ενοποίησης του δημοκρατικού αντιφασισμού έναντι της ταξικής, προλεταριακής βίας. Επρόκειτο, όχι για ενέργεια αποσταθε-

Βερολίνο 1919: ο υπουργός άμυνας Νόσκε του SPD επιθεωρεί τα Freikorps Hülsen.

ροποίησης –όπως ισχυρίζονταν οι αριστεροί ρεφορμιστές– αλλά για ενέργεια που ως αθέλητο αποτέλεσμα της έχει τη σταθεροποίηση του καθεστώτος.

Προφανώς, η ραγδαία μετατόπιση της στοχοποίησης των «πολιτικών αντιπάλων» αντανάκλα την αμφισβήτηση, από τη μεριά των κυρίαρχων φραξιών του κεφαλαίου, μιας έως πέρσι προτεινόμενης στρατηγικής βίαιης ενοποίησης των εσωτερικών του αντιθέσεων με τη συνεπικουρία της χ.α. Ομοίως, αυτή η ενοποίηση –όταν υπάρξει αναγκαιότητα να γίνει– δεν θα αποκλείει ίσως τη συμπερίληψη και της αριστεράς, καθώς μάλιστα τώρα το έδαφος το προλειαίνει η ενότητα του δημοκρατικού αντιφασισμού.⁸

ΒΑΪΜΑΡΗ ΟΠΩΣ... ΑΘΗΝΑ; ΜΟΝΟ ΚΟΙΝΟ, Η ΑΝΤΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Το 2012, όταν ακόμα έπαιζε η «θεωρία των δύο άκρων», εκδόθηκε από το Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς μια συλλογή κειμένων με τίτλο *Η Δημοκρατία της Βαϊμάρης και οι σημερινές «αναβιώσεις» της*. Όπως λέγεται στον πρόλογο, βασικός στόχος αυτής της έκδοσης είναι «η υπεράσπιση της δημοκρατίας με ταυτόχρονη ανανοηματοδότησή της». Παρά την πολιτική τους μετριοπάθεια, στο πρώτο από αυτά τα κείμενα γίνονται κάποιες ενδιαφέρουσες και σωστές διαπιστώσεις: η «θεωρία των δύο άκρων» εκπορεύεται, μεταξύ άλλων, από το κομμάτι εκείνο της σύγχρονης γερμανικής ιστοριογραφίας που αναγιγνώ-

σκει την ιστορία με βασικό γνώμονα την πολιτική χρήση της για τις τρέχουσες (κάθε φορά) κρατικές ανάγκες. Σύμφωνα με αυτή την ιστοριογραφία, «άκρα» την εποχή του μεσοπολέμου ήταν οι κομμουνιστές και οι ναζί και «μετριοπαθείς» το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα Γερμανίας (SPD), το Κόμμα του Κέντρου και οι Φιλελεύθεροι που προσπαθούσαν να διασώσουν τη Δημοκρατία της Βαϊμάρης από τους «ακραίους εχθρούς» της.

Γελάει πικρά όποιος γνωρίζει ότι η «μετριοπάθεια» των εν λόγω κομμάτων συνίστατο α) στη διατήρηση της καθεστηκυίας τάξης ακόμα κι ένοπλα όταν αυτή απειλήθηκε απ' την επανάσταση του 1919 κι από άγριες εργατικές κινητοποιήσεις την ίδια χρονιά, το 1920 και αργότερα, που όλες καταπνίγηκαν στο αίμα· β) στην επιλεκτικά θετική μεταχείριση του ακροδεξιού «άκρου» που αφορούσε στη συνεργασία του SPD με τα Freikorps είτε για την καταστολή της επανάστασης είτε για την καταστολή απεργιών, ακόμα κι αν επρόκειτο για τα ίδια παραστρατιωτικά σώματα που τον Μάρτη του 1920 είχαν επιχειρήσει πραξικόπημα (το λεγόμενο Kapp)· γ) στη διαρκή υπονόμηση των εργατικών μεταρρυθμίσεων που πάνω τους βασίστηκε ο μεσοπολεμικός γερμανικός κορπορατισμός και ο «ταξικός συμβιβασμός» μετά την καταστολή της επανάστασης το 1919. Η υπονόμηση αυτή αφορούσε τόσο στη μετατροπή της προνοιακής πολιτικής όλο και περισσότερο σε εργαλείο διαχωρισμού και ελέγχου του προλεταριάτου όσο και την επιβολή μέτρων λιτότητας, ιδιαίτερα μετά το 1930, με την ανοχή ή και την ενεργητική στήριξη του SPD. Καθώς οι εργατικές μεταρρυθμίσεις είχαν μια νομική πια υπόσταση ως άρθρα μέσα στο σύνταγμα, η ταξική επίθεση εναντίον της εργατικής τάξης περνούσε αναγκαστικά από τη ραγδαία ακύρωση του συντάγματος. Οι «μετριοπαθείς» (οι δημοκράτες, θα συμπληρώναμε εμείς) ενεργητικά επιδίωξαν την αυτοακύρωση της δημοκρατίας στο βαθμό που η διατήρησή της έβαζε εμπόδια στην υπέρβαση της κρίσης αναπαραγωγής της καπιταλιστικής σχέσης.

Την επανεμφάνιση της «θεωρίας των δύο άκρων» στην Ελλάδα, αυτή τη φορά με αναφορές κιόλας στη μεσοπολεμική Γερμανία, οι συγγραφείς της συλλογής την αποδίδουν στις πολιτικές σκοπιμότητες της «μνημονιακής» συγκυβέρνησης και στην επιδίωξή της να ανταγωνιστεί τον Σύριζα. Κατ' αυτούς, οι εμπνευστές της πρόσφατης χρήσης της «θεωρίας» αυτής στη μεν Γερμανία στοχοποιούν το die Linke και στη δε Ελλάδα τον Σύριζα, τα οποία υποτίθεται, σύμφωνα με τις χοντροκομμένες και ανιστόρητες μεταφορές των ιδεολογικών συμβούλων των κυβερνήσεων σε Ελλάδα και Γερμανία, είναι οι κληρονόμοι του... KPD!

Χρειαζόταν όμως το ελληνικό κράτος να καταφύγει στη Βαϊμάρη και τους ιστορικούς της για να βρει την αντιεξεγερτική ορολογία που ταιριάζει στις τρέχουσες επιδιώξεις του; Αν ανατρέξουμε λίγο στην πολιτική κληρονομιά του, θα δού-

8. Στο όνομα αυτής της ενότητας, η αποτυχημένη, αν και προκλητική, απόπειρα come-back της χ.α. στο Κερατσίνι, που κατέληξε σε επίθεση στο αναρχικό στέκι Ρεσάλτο στις 25 Ιανουαρίου 2014, παρουσιάστηκε πολύ αρνητικά για τη χ.α. αλλά με σχεδόν πατρικό ενδιαφέρον για τους αναρχικούς συντρόφους από το Mega Channel!

Σήμερα, η πολιτική απάντηση του Σύριζα στη δεξιά είναι η προσφυγή στη λατρεία της νομιμότητας και η διαρκώς αυξανόμενη συντηρητικοποίησή του. Απ' αυτή την άποψη λοιπόν, από το αποτέλεσμα της εφαρμογής της, η γνωστή «θεωρία» φαίνεται πετυχημένη, γιατί η ουσία της επιτυχίας της δεν κρίνεται με μέτρο την υποτιθέμενη «μετριοπάθεια» της κυβέρνησης –που το ψευδεπίγραφο της μπορεί ν' αποκαλυφθεί σχε-

Σύνταγμα 2011. Καπέλωμα και προβοκατορολογία από την αριστερά πήγαιναν μαζί.

ηρης του αγώνα και προβοκατορολογίας από τον Σύριζα στην «κάτω πλατεία».¹¹ Είτε ανακαλώντας στην τάξη και στη νομι-

- Εξάλλου, είναι σημαντικό να θυμίσουμε, κόντρα στην οργανωμένη εκστρατεία συκοφάντησης του κινήματος των πλατειών, ότι οι φασίστες της χ.α. είχαν ελάχιστη έως μηδαμινή σχέση με το κίνημα. Αντιθέτως, μάλιστα, η πρώτη τους αντίδραση ήταν εντελώς αρνητική, σύμφωνη με την απέχθεια τους σε οτιδήποτε αυθόρμητο και κινηματικό ή οτιδήποτε ξεφεύγει από τον στρατιωτικού τύπου έλεγχο που επιβάλουν στις συγκεντρώσεις τους. Να τι έλεγαν στο σάι τους τον Ιούνιο του 2011: «Έχουμε αναφέρει επανειλημμένως πως το «κίνημα των αγανακτισμένων» είναι απόλυτα βολικό για το βρώμικο και ανθελληνικό σύστημα εξουσίας. Είναι η ανώδυνη εκτόνωση για τις πλατιές μάζες – ή τουλάχιστον για το ποσοστό εκείνο των συμπατριωτών μας, που έχει βαρεθεί να αράζει στον καναπέ του. Δεν είναι τυχαίο πως οι μαζικότερες συνάξεις αυτού του ασύνδετου και ασύντακτου πλήθους γίνονται μόνο Κυριακή βράδυ, όταν η Βουλή είναι κλειστή και οι εθνοπατέρες την πέφτουν εκ του ασφαλούς στις βιλάρες τους ή τρώνε και πίνουν στην υγεία των κορόιδων». Και πιο σαφώς ακόμα, μας εξηγούν γιατί η χ.α. δεν συμμετείχε στο «επαναστατικό πανηγυράκι», όπως αποκαλούσαν το κίνημα των πλατειών: «...Από χρόνια λέγαμε ότι ο Έλληνας δεν ξεσηκώνεται για το Μακεδονικό, για τα Ίμια, για τον Ισαάκ και τον Σολωμού, για τον Ηλιάκη, για τους κλέφτες πολιτικούς, διότι έχει να φάει, παίρνει δάνεια, το σπάει στις πίστες. Μόνο όταν εκλείψουν αυτά θα ξεσηκωθεί, αλλά όπως βλέπετε οι λόγοι είναι καθαρά εγωκεντρικοί και ηγνάζουν από το ένστικτο της απώλειας, άμεσα συνδεδεμένο με τον ατομισμό του αστού. Ο πρώτος λόγος λοιπόν έχει να κάνει με το γεγονός ότι η χ.α. δε νοιάζεται για την γκλαμουριά και την κυρίλα που πάει χαμένη, ούτε στηρίζει τον ιδεολογικό της πυρήνα στον άκρατο εγωισμό και το φόβο της απώλειας των κεκτημένων αγαθών. Καμιά σχέση δεν θα μπορούσαμε να

μότητα ένα διευρυνόμενο κομμάτι εν δυνάμει ψηφοφόρων του είτε εξορίζοντας στο «παρακράτος» ένα εξίσου αυξανόμενο κομμάτι του προλεταριάτου που δεν ενδιαφέρεται να αγοράσει την πραγματεία του, ο στόχος πάντα είναι ο ιδεολογικός (και όχι μόνον) αφοπλισμός όσων έμπρακτα κριτικάρουν τον διαμεσολαβητικό και χειραγωγικό ρόλο της αριστεράς γενικότερα μέσα στα κοινωνικά κινήματα. Μ' άλλα λόγια, η προβοκατορολογία της αριστεράς είναι η «θεωρία των δύο άκρων» εφαρμοσμένη από την ίδια στα δικά της μέτρα.

Το άλλο «άκρο», η χρυσή αυγή, έδειξε με τη σχετική αυτονομήση της από τη μητρική δεξιά παράταξη να αφήσει τις συνέπειες της εφαρμογής της «θεωρίας» πάνω της, με αποτέλεσμα να τις υφίσταται τώρα πολύ πιο σκληρά απ' ό,τι φανταζόταν. Έχοντας τις πλάτες δεκάδων δεξιών πολιτικών, μπάτσων, παπάδων, επιχειρηματιών και στρατιωτικών, το τελευταίο πράγμα που φοβόταν ήταν ότι η πρακτική της, η εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής της απαξίωσης με φασιστικά μέσα, θα παρουσιαστεί ως εχθρός της καθεστηκυίας τάξης. Για το δημοκρατικό κράτος όμως εχθρικό είναι ό,τι απειλεί το μονοπώλιο της εξουσίας του, ακόμα κι όταν αυτή η απειλή προέρχεται από ένα (σχετικά αυτονομημένο) κομμάτι του. Κι αυτό δεν αφορά μόνο στο **μονοπώλιο της βίας** αλλά

έχουμε με όλες αυτές τις αστικές ανησυχίες. Σαν δεύτερος λόγος, περισσότερο προφανής και ξεκάθαρος, προβάλλει η χαύρα του πλήθους των διαδηλωτών. Αλβανοί και νοικοκυραίοι που μέχρι χτες τους είχαν στη δούλεψή τους, λαθρομετανάστες που πουλάνε σημαίακια, καντίνες με βρώμικα, φοιτητές ετών 29, αναρχικοί και αριστεριστές και αναμφίβολα αρκετοί Έλληνες πατριώτες, παιγιδευμένοι στα κελεύσματα των Σειρήνων, δημιουργούν ένα εσώδ από πολυφωνικές καταστάσεις. Θυμίζουν το πανηγύρι που κάποτε γινόταν στη γειτονιά μας. Και όλοι αυτοί έχουν θέσει σε αυτή τη διαμαρτυρία...» (Παρατίθενται στο βιβλίο του Δ. Ψαρά, *Η Μαύρη Βίβλος της χ.α.*, εκδ. Πόλις, 2012). Όποιος βρισκόταν εκεί, μέσα σε αυτό το τόσο αντιφατικό και τόσο απειλητικό για την κυρίαρχη κίνηση, ακόμα κι αν δεν ξέρει γιατί δεν εμφανίστηκε η χ.α. στο Σύνταγμα, ξέρει πάντως ότι τη μοναδική φορά που κάποια μέλη της αποτόλμησαν να πλησιάσουν κυνηγήθηκαν. **Χρειάστηκε όμως το κίνημα αυτό πρώτα να ηττηθεί, χτυπημένο από εσωτερικά αίτια που σχετίζονται με το θανάσιμο εναγκαλισμό του από την αριστερά και δευτερευόντως εξωτερικά που έχουν να κάνουν με την αστυνομική καταστολή**, για να ξεκινήσει μια ύπουλη ιδεολογική εκστρατεία κυβερνητικής, κκεδικής και... αυτονομο-αντιεξουσιαστικής προέλευσης που «ανακάλυψε» την ύπαρξη της χ.α. και την πολιτική της νομιμοποίηση στο Σύνταγμα! Η εκ των υστέρων ενοχοποίηση του κινήματος των πλατειών για την άνοδο του νεοφασισμού, όταν δεν πηγάει από κρατικές σκοπιμότητες παρεμφερείς με τη «θεωρία των δύο άκρων», αποκαλύπτει την πολιτική τυφλότητα των «επαναστατών» που δεν πήραν χαμπάρι το φόβο της εξουσίας απέναντι και στις δύο πλατείες: για την απειλή που αντιπροσώπευε η κάτω φρόντιση η προβοκατορολογία και η αδρανοποιητική πολιτική της αριστεράς και όσο για την πάνω η κεφαλαιοποίηση της κληρονομιάς της ήρθε, πολύ καθυστερημένα, από την κυβέρνηση μέσω της πριμοδότησης της χ.α. Η ενοχοποίηση του κινήματος των πλατειών για την άνοδο του νεοφασισμού, ωστόσο, αποκαλύπτει το φόβο των ιδίων των γκετοποιημένων αυτών «επαναστατών» κάθε φορά που βρίσκονται έξω από τα γνώριμα νερά της πολιτικής τους γυάλας και έρχονται αντιμέτωποι με τις πραγματικές αντιφάσεις ενός πραγματικού ξεσηκωμού.

και την εφαρμογή της πολιτικής του γενικότερα: στο Πέραμα, για παράδειγμα, δεν μπορούσε να γίνει ανεκτή η απαξίωση της εργασιακής δύναμης που επέβαλε η χ.α. ανοίγοντας τα κεφάλια των νομίμων εκπροσώπων-πατερούληδων της εργατικής τάξης **η απαξίωση πρέπει να γίνεται μόνο από το επίσημο κράτος**, με τους δικούς του όρους και χωρίς τους ηλίθιους τσαμπουκάδες των ανταγωνιστών αδελφών του από τον τομέα της οικονομίας του καθαρού εγκλήματος – πράγμα που πλέον της επιβάλλει μια αλλαγή της φυσιογνωμίας της.

ΜΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΦΑΣΙΣΜΟΥ ΠΟΥ ΚΑΛΟ ΕΙΝΑΙ Ν' ΑΠΟΦΕΥΓΟΥΜΕ: ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΝΑΖΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΤΟΥ ΣΕΡΤΖΙΟ ΜΠΟΛΟΝΙΑ

Όπως είπαμε, μια από τις πιο προβληματικές απόψεις των ελλήνων αυτόνομων αντιφασιστών είναι ότι «ο φασισμός είναι η υποτίμηση της εργασιακής δύναμης ως το σημείο της εξόντωσης» και ότι αυτό δεν είναι ιστορικό χαρακτηριστικό της ναζιστικής περιόδου μόνο αλλά εκτείνεται σε όλη την ιστορία του καπιταλισμού. Για να στηρίξουν αυτή την άποψη, τεντώνουν την ανάλυση του Σέρτζιο Μπολόνια για τον ιστορικό φασισμό στα άκρα. Γι' αυτό η δική μας ανάλυση θα ξεκινήσει μ' έναν εκτενή κριτικό σχολιασμό του βιβλίου του.

Παρότι ο αντιφασισμός του Μπολόνια δεν κρύβει τις δημοκρατικές του προτιμήσεις («Η διατήρηση και η επεξεργασία της μνήμης θα πρέπει να είναι μια από τις βασικές δεσμεύσεις της δημοκρατίας», όπως λέει), σ' αυτό το κεφάλαιο θα επικεντρωθούμε σ' εκείνες τις προβληματικές πλευρές της ανάλυσής του που μας ενδιαφέρουν περισσότερο: αυτές για το κοινωνικό κράτος, την καταναγκαστική εργασία και τη συνέχεια ανάμεσα στη Δημοκρατία της Βαϊμάρης και το ρατσιστικό λαϊκό κράτος των ναζί.

Δυο λόγια κατ' αρχήν για το κοινωνικό κράτος της Βαϊμάρης. Το κοινωνικό κράτος δημιουργήθηκε ως φτωχό υποκατάστατο των κοινωνικών αλλαγών που επιδίωξε να πραγματοποιήσει η κατασταλθείσα επανάσταση του 1918/19. Οι σοσιαλδημοκράτες, που εγγυήθηκαν τότε τη διατήρηση και μεταρρύθμιση του αστικού καθεστώτος, θεωρούσαν την επέκταση της δραστηριότητας του κράτους στις σφαίρες των εργασιακών σχέσεων, της πρόνοιας και της κατοικίας ως το θεμελιώδες βήμα προς την εγκαθίδρυση του σοσιαλισμού. Στην πραγματικότητα, το κοινωνικό κράτος πρόνοιας εξελίχθηκε σε ένα από τα ισχυρότερα όπλα του γερμανικού κεφαλαίου ενάντια στην εργατική τάξη: οργάνωσε τη φτηνή παραγωγή της εργασιακής δύναμης σε περιόδους ανάπτυξης

και τη διατήρηση της εργασιακής πειθαρχίας και των διανοητικών και σωματικών ικανοτήτων των εργατών σε περιόδους κρίσης. Μέσω του χαμηλού επιπέδου των επιδομάτων (το 1927 η χρονική διάρκεια του επιδόματος ανεργίας είχε σταθεροποιηθεί στους 6 μήνες και το ποσό δεν ξεπερνούσε τα δύο τρίτα του μέσου μισθού), το κράτος κατάφερε να γίνει ένας από τους βασικότερους ρυθμιστές της αγοράς εργασίας. Η παρεμπόδιση της πρόσβασης του γυναικείου προλεταριάτου στο επίδομα και η υποχρεωτική ένταξή του σε προγράμματα κατάρτισης οικιακών βοηθών ήταν ένα από τα σημαντικότερα μέτρα κατακερματισμού και κατανομής του εργατικού δυναμικού μέσω της κοινωνικής πρόνοιας. Οι νέοι κάτω των 21 ετών ήταν επίσης αποκλεισμένοι από το επίδομα ανεργίας. Πέραν του αναπαραγωγικού και κατανομητικού ρόλου του, το κοινωνικό κράτος της Βαϊμάρης είχε διατηρήσει το δικαίωμα να κλείνει τους αλήτες και τις πόρνες στα παλιά πτωχοκομεία εργασίας (Arbeitshäuser), τα οποία ήθελε να μεταρρυθμίσει σε «θεραπευτικά ιδρύματα». Αυτό δεν σημαίνει ότι οι εργάτες και οι εργάτριες δεν είχαν τίποτα να κερδίσουν από το κοινωνικό κράτος. Αντίθετα, το κοινωνικό κράτος της Βαϊμάρης ήταν μια αρένα πάνω στην οποία συγκρούονταν τα συμφέροντα των χρηστών των υπηρεσιών του και οι πρακτικές κανονικοποίησης της συμπεριφοράς που προσπαθούσαν να τους επιβάλουν οι ανώτεροι υπάλληλοι και οι κοινωνικοί λειτουργοί. Οι χρήστες προσπαθούσαν να αποκομίσουν τα μεγαλύτερα δυνατά οφέλη επιδιώκοντας ταυτόχρονα να αποφύγουν τις «θεραπευτικές» πρωτοβουλίες του κοινωνικού κράτους. Αυτό γινόταν είτε μέσω συλλογικής δράσης είτε μέσω εξατομικευμένων στρατηγικών διεκδίκησης. Εντός των επιτρεπτών ορίων μιας αστικής δημοκρατίας, το κοινωνικό κράτος αποτελούσε λοιπόν «διεκδικούμενο έδαφος».

Εντούτοις, ισοπεδώνοντας τις διαφορές και, κυρίως, χρησιμοποιώντας τους όρους κατά το δοκούν, ο Μπολόνια παρουσιάζει τη διαχείριση της εργατικής τάξης από τους ναζί ως γραμμική συνέχεια της ύστερης Βαϊμάρης κάνοντας λόγο για το νόμο του 1924 που υποτίθεται ότι εισήγαγε την «καταναγκαστική εργασία» («forced labour» στην αγγλική μετάφραση του κειμένου στην οποία βασίζεται η ελληνική). Πάνω σ' αυτόν το νόμο, κατ' αυτόν, βασίστηκε η εργασιακή πολιτική των ναζί:

(...) Τα πρώτα «Lager», τα πρώτα στρατόπεδα συγκέντρωσης, ήταν οι «οίκοι εργασίας» (Arbeitshäuser) ή τα οικοτροφεία στα οποία ζούσαν όσοι εξωθούνταν σε καταναγκαστική εργασία με αντάλλαγμα το επίδομα της Πρόνοιας. Κι εδώ είναι που θα πρέπει να αναζητήσουμε την καταγωγή των ναζιστικών στρατοπέδων συγκέντρωσης. Ο ίδιος ο νόμος του 1924 που εισήγαγε την κοινωνική ασφάλιση για τους φτωχούς, είχε επίσης εισαγάγει και την καταναγκαστι-